

Støtten sidder lige i øret



Af Johan Rasmussen, freelancejournalist

Lærerne på Aalborgskolen oplever, at børn med autisme har nemmere ved at koncentrere sig, når de bruger auditiv sanseforstærkning

Som det første sted i Danmark og i resten af verden bruger specialskolen Aalborgskolen auditiv sanseforstærkning til børn med autisme. Indtil videre er erfaringerne med FM-udstyret fantastisk positive, og nu skal skolen samarbejde med Center for Autisme om en videnskabelig undersøgelse af fænomenet.

Christoffer hiver fat i gardinet og gemmer hovedet bag det hvide stof med blå striber. Han er Aalborgskolens svar på Flovmand fra de Syv små dværge, og så er han autist. Den kombination gør det ekstra svært for den generte dreng, at en voksen, han aldrig har set før, kommer ind i det lille klasserum for at overvære hans undervisning.

Christoffer lader sig dog kun distrahere i kort tid, og begynder derefter igen at fokusere på at lægge de røde og grønne træbrikker ned i den aflange trækasse. Læreren sidder lige over for ham og fortæller, hvad han skal gøre – put den røde i den grønne revne – pludselig er Christoffer meget fokuseret på at løse opgaven og sidder kun lidt uroligt og skævt på stolen. "Du er dygtig" får han at vide, og han smiler og gentager brudstykker af, hvad der bliver sagt til ham.

Bag ved Christoffers øre sidder en lille FM-modtager og rundt om halsen på læreren hænger en sender, og den auditive sanseforstærkning er hemmeligheden bag, at den autistiske dreng kan koncentrere sig om de farvede klodser, mens der sker noget andet i lokalet.

Vi er på Aalborgskolen en specialskole med en stor af-

deling med 64 autistiske børn. Derudover har skolen også en stor afdeling for hørehæmmede børn.

For halvandet år siden begyndte lærerne på Aalborgskolen at bruge auditive sanseforstærkere til de autistiske børn. Ingen andre i Danmark og så vidt vides heller ikke i resten af verden har tidligere forsøgt sig med denne metode i behandlingen af autister, men i Aalborg er erfaringerne indtil videre påfaldende gode. Før Christoffer begyndte at bruge det sanseforstærkende udstyr talte han aldrig med andre børn, og når han sagde noget var det i et lavt og monotont sprog. Nu er han et synligt bevis på, at en auditiv støtte fra en lærer direkte ind i øret kan have en positiv effekt.

Ser ind i øjnene

Lars Jakobsen er leder af skoleafdelingen og fritidsordningen for børn med autisme på Aalborgskolen

Han sidder på sit kontor og fortæller om arbejdet med de autistiske børn. Ude på gangen råber en autistisk pige høje uforståelige lyde. På opslagstavlen hænger bl.a. et billede af en storsmilende pige, der har smækket benene op på chefens skrivebord, og på bordet ligger en rapport med mærker fra en gul overstregningstusch.

"Vi fik ideen til at bruge sanseforstærkning fordi vi kunne se, at autistiske børn og hørehæmmede børn har de samme træk. De kigger begge på munden, når de skal forstå, hvad andre siger i stedet for at kigge i øjnene," forklarer Lars Jakobsen og fortsætter.

"Autistiske børn er meget stærke visuelt, og det vi-

suelle optager meget af hjernekapaciteten til fordel for det auditive. Hvis autistiske børn bliver forstyrret visuelt bliver de "døve", og de kan ikke gentage et ord, man siger til dem," siger Lars Jakobsen.

Sanseforstærkningen betyder, at lyden fra den, som snakker til barnet, bliver hævet 10 decibel. Det betyder, at andre lyde bliver lukket ude, og netop det skaber en tryghed og en mulighed for barnet for at koncentrere sig.



Skolens leder, Lars Jakobsen, forklarer, at en af effekterne ved at bruge auditiv sanseforstærkning er, at flere af børnene begynder at se lærerne i øjnene

De autistiske børn lever nemlig i et auditivt stress, fordi alle sanser kommer lige kraftigt ind. De har en dårlig auditiv hukommelse, og derfor lytter de efter alle lyde, også bussen ude på gaden selvom, de skal følge med i, hvad læreren siger. Med sanseforstærkningen bliver der sorteret i de mange lyde for barnet, og barnet får nemmere ved at koncentrere sig.

Bedre voksenliv

Sanseforstærkerne er allerede med gode resultater blevet brugt på børn med APD og Aalborgskolen forsøgte også at benytte udstyret på autisterne. I første omgang blev

14 børn udvalgt til at være med i forsøget, og de gode erfaringer kom hurtigt, og i dag tilbyder afdelingen at lave test på børn fra hele landet.

"Det er ikke en pille mod autisme, og vi kan ikke helbrede dem, men jeg tror på, at vi kan være med til at give disse børn en bedre udvikling og dermed også et bedre voksenliv," siger Lars Jakobsen.

Virkningen af sanseforstærkningen kommer nærmest med det samme. Autistiske børn vil normalt ikke se andre mennesker i øjnene, men med udstyret på sker der ofte noget, allerede første gang børnene prøver udstyret.

"Øjenkontakten kommer nogle gange så hurtigt, at hårene på armene rejser sig," fortæller Lars Jakobsen.

Tegner en advarsel

Senere på dagen ser vi et eksempel på, hvor svært det kan være at koncentrere sig for et barn med autisme. Lars Jakobsen og læreren Heidi Binderup Jensen viser rundt på skolen. Langs den lange gang i gule mursten ligger de små klasserum, hvor der er plads til seks elever. Børnene får dog individuel undervisning, da de ikke kan samle sig om fælles undervisning.

I et lokale sidder drengen Lars og samler et farvestrålende puslespil, men så kommer morten til at stå lidt for tæt på, og Lars tager et stykke papir og tegner en "advarsel" til Morten.

Lidt derfra sidder Caroline, en pige der har gjort kæmpe fremskridt, siden hun begyndte at bruge auditiv sanseforstærkning. Hun sidder ved et bord med hånden på kinden og koncentrerer sig om at sætte farvede pinde i forskellige motiver på en træplade. "Sæt den blå pind i køkkenet", siger læreren, der har en FM-sender hængende i en snor om halsen, og Caroline gør, som han siger.

Pigen svarer med spag stemme, da læreren spørger, hvor mange mennesker, der er i sengen på billedet. Tidligere var hun totalt indelukket, og det var meget svært at komme i kontakt med hende. Men nu er hun ligefrem begyndt at skændes med sin søster derhjemme, som rigtige søskende skal, fortæller Heidi Binderup Jensen, og den 9-årige pige er også begyndt at lære at læse. "Hendes forældre er begyndt at tro på, at hun nu har et helt andet liv foran sig, at hun kan lære at læse, og måske en dag kan klare sig selv," siger hun.

Børnene bliver også hjulpet af sanseforstærkerne uden for undervisningen, og nogle børn vil gerne have FM-modtagerne på, når de går ud og leger. Nogle gange kan det være nok for barnet, at læreren sidder og snakker med en kollega. Det er som om, at alene lyden af lærerens stemme er nok, til at det autistiske barn bliver tryk og tør overskride grænsen og gå ud sammen med andre børn.



Undervisningen foregår altid individuelt. Her er det den pige Caroline, som bliver undervist af henholdsvis Lise Krohn Jespersen og Rosa Gade Petersen

Afslappet atmosfære

Lars Jakobsen mener, at forståelsen for denne nye auditive tryghed skal findes helt tilbage i fostertilstanden. Allerede før barnet bliver født udvikler det hørelsen og lyden af moren og andre omgivelser er tryghedsskabende, og giver barnet en god begyndelse på livet. De autistiske børn har dog svært ved at fokusere på bestemte lyde, og mangler derfor denne naturlige tryghed, og sanseforstærkeren kan være med til at genskabe trygheden, mener Lars Jakobsen.

Mange autistiske børn er meget urolige, og kan f.eks. blive ved med at gentage de samme bevægelser med hænderne. Lærerne observerede dog, at sanseforstærkeren fik mange af børnene til at slappe af og virke mindre stressede, og det smitter af på hele atmosfæren på skolen.

"Det er klart, det er nemmere at snakke stille til et barn i senderen i stedet for at kalde på barnet med højere og højere stemme. Når børnene slapper af og er mindre mænske, smitter det af på lærerne," siger Lars Jakobsen.

Børnene spiller musik

På skolen er der også ansat en musikpædagog, og flere af de autistiske børn er begyndt at spille i orkester. Det kræver bare, at de har en støtte, som kan stå og tale til dem i FM-udstyret.

"Det er godt, det der, det lyder godt" er et par kommentarer, der får barnet til at fokusere og ikke blive stresset af alle lydene.

Et andet resultat Aalborgskolen har observeret er, at de autistiske børns sprog ændrer sig. Mange af børnene har ekkolali, eller med andre ord gentager de, alt hvad de

hører eller dele af det. Hvis du siger hej Søren til barnet, siger han hej Søren tilbage. Sanseforstærkeren har dog den effekt, at "papegøjebørnene," svarer på spørgsmålene frem for bare at gentage dem

En del af børnene på Aalborgskolen bruger dog ikke FM-udstyr i øjeblikket. De skal være med i det store pilotprojekt om sanseforstærkning af børn med autisme, som Center for Autisme er ved at forberede. Og for at forsøget skal være videnskabeligt korrekt må børnene ikke have prøvet udstyret før.

Lars Jakobsen har stor tiltro til projektet. Skolen har allerede erfaring med udstyret, men han håber, at en mere videnskabelig tilgang til sanseforstærkning kan være med til at give mere opmærksomhed på fænomenet også uden for Nordjylland.

"Vi håber på, at det kan være en pind i debatten til at skabe den bedste tilgang til at hjælpe autister," siger Lars Jakobsen.

"Det er ikke en pille mod autisme, og vi kan ikke helbrede dem, men jeg tror på, at vi kan være med til at give disse børn en bedre udvikling og dermed også et bedre voksenliv."